
**“İnformasiya Kommunikasiya Texnologiyaları
Agentliyi” Publik Hüquqi Şəxs**

31 dekabr 2022-ci il tarixinə

Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq
Standartlarına uyğun hazırlanmış Maliyyə
Hesabatları və Müstəqil Auditorların Hesabatı

Çinar Plaza Biznes Mərkəzi, 25-ci
mərtəbə, H. Əliyev pros. 152,
AZ 1029, Bakı, Azərbaycan

"UHY International" şəbəkəsinin müstəqil üzvü

MÜSTƏQİL AUDİTORUN HESABATI

İnformasiya Kommunikasiya Texnologiyaları Agentliyi Publik Hüquqi Şəxsin İdarə Heyətinə:

Rəy

Biz, İnformasiya Kommunikasiya Texnologiyaları Agentliyi Publik Hüquqi Şəxsin (bundan sonra "Agentlik" adlandırılacaq) 31 dekabr 2022-ci il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında ilkin hesabatdan və həmin tarixlərdə başa çatan il üzrə məcmu gəlir haqqında ilkin hesabatdan, kapitalda dəyişikliklər haqqında ilkin hesabatından və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında ilkin hesabatdan, habelə uçot siyasətinin təsviri və digər izahedici qeydlərdən ibarət ilkin maliyyə hesabatlarının auditini aparmışıq.

Hesab edirik ki, əlavə edilmiş ilkin maliyyə hesabatları Agentliyin 31 dekabr 2022-ci il tarixinə maliyyə vəziyyətini, habelə həmin tarixlərdə başa çatan il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlər baxımından düzgün əks etdirir.

Rəy üçün Əsaslar

Biz auditə Beynəlxalq Audit Standartlarına (BAS) uyğun aparmışıq. Bu standartlar üzrə bizim məsuliyyətlərimiz əlavə olaraq hesabatımızın "Maliyyə Hesabatlarının Auditinə görə Auditorun məsuliyyəti" bölməsində təsvir edilir. Biz ilkin maliyyə hesabatlarının auditinə aid olan etik normalar üzrə Mühəsiblərin Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının mühəsiblər üçün dərc etdiyi "Etika məcəlləsinin" (MBESŞ məcəlləsi) tələblərinə uyğun olaraq Agentlikdən asılı deyilik və biz digər etik öhdəliklərimizi və MBESŞ məcəlləsinin tələblərini yerinə yetirmişik. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutları rəyimizi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasibdir.

İzahedici qeyd

3 sayılı Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi Qeydində göstəriləndiyi kimi, hazırkı ilkin maliyyə hesabatlarının Agentliyin MHBS-ə uyğun ilk tam maliyyə hesabatlarını təşkil etməsindən əvvəl onlara hər hansı düzəlişlərin edilməsi mümkündür. Belə ki, MHBS-ə əsasən, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat, məcmu gəlirlər haqqında hesabat, kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatı, o cümlədən müqayisəli maliyyə məlumatları və izahedici qeydləri özünə daxil edən maliyyə hesabatlarının yalnız tam dəsti Agentliyin maliyyə vəziyyəti, əməliyyatlarının nəticələri və pul axınlarının MHBS-ə uyğun şəkildə ədalətli təqdimatını təmin edə bilər. Bizim rəyimiz bu məsələ ilə bağlı modifikasiya edilmir.

İlkin Maliyyə Hesabatlarına görə Rəhbərliyin və İqtisadi Subyektin İdarə Edilməsinə Cavabdeh olan Səlahiyyətli Şəxslərin Məsuliyyəti

Rəhbərlik bu ilkin maliyyə hesabatlarının Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun olaraq hazırlanmasına və düzgün təqdim edilməsinə və rəhbərliyin fikrincə, dələduzluq və ya səhvlər nəticəsində əhəmiyyətli təhrif olmadığı maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına imkan verən zəruri daxili nəzarət sisteminin təşkilinə görə məsuliyyət daşıyır.

İlkin Maliyyə hesabatlarını hazırladığı zaman, rəhbərlik Agentliyi ləğv etmək və ya işi dayandırmaq niyyətində olmadığı yaxud bunu etməkdən başqa münasib alternativ olmadığı halda, rəhbərlik Agentliyin fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, müvafiq hallarda fasiləsiz fəaliyyətə aid olan məsələlər haqqında məlumatların açıqlanmasına və mühəsibat uçotunun fasiləsiz fəaliyyət prinsipinin istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

İqtisadi subyektin idarə edilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslər Agentliyin ilkin maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarət edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

İlkin Maliyyə Hesabatlarının Auditinə görə Auditorun Məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz təqdim edilmiş ilkin maliyyə hesabatlarında bir tam kimi, saxtakarlıq və ya xətlər nəticəsində, əhəmiyyətli təhriflərin olub-olmadığına dair kafi əminlik əldə etmək və rəyimiz daxil olan auditor hesabatını dərc etməkdir. Kafi əminlik əminliyin yüksək səviyyəsidir, lakin bu səviyyədə olan əminlik də əhəmiyyətli təhriflər mövcud olduğu hallarda, BAS-lara uyğun olaraq aparılmış auditin belə təhrifləri həmişə aşkarlayacağına zəmanət vermir. Təhriflər saxtakarlıq və ya səhvlər nəticəsində yarana bilər və ayrılıqda yaxud məcmu olaraq, istifadəçilərin belə edilmiş ilkin maliyyə hesabatları əsasında qəbul etdikləri iqtisadi qərarlarına təsir etmə ehtimalı olduğu halda, əhəmiyyətli hesab edilir.

BAS-ların tələblərinə uyğun olaraq aparılan auditin bir hissəsi kimi biz audit aparılan zaman peşəkar mühakimə tətbiq edirik və peşəkar skeptisizm nümayiş etdiririk. Biz həmçinin:

- İlkin Maliyyə hesabatlarında saxtakarlıq və ya xətlər nəticəsində əhəmiyyətli təhriflər risklərini müəyyən edib qiymətləndiririk, bu risklərə cavab verən audit prosedurlarını layihələndirib həyata keçiririk və rəyimizi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasib audit sübutlarını əldə edirik. Saxtakarlıq nəticəsində əhəmiyyətli təhrifi aşkarlamamaq riski xətlər nəticəsindəkindən daha yüksəkdir, çünki saxtakarlıq sözləşmə, dələduzluq, qərəzli hərəkətsizlik, həqiqətə uyğun olmayan məlumatlardan və ya daxili nəzarətin kobudcasına pozulmasından ibarət ola bilər;
- Agentliyin daxili nəzarətin səmərəliliyinə dair rəy bildirmək məqsədi üçün olmamaq şərtilə, bu şəraitlərdə uyğun olan audit prosedurlarını layihələndirmək üçün auditə aid daxili nəzarəti başa düşürük;
- İstifadə edilmiş uçot siyasətinin uyğunluğunu və rəhbərlik tərəfindən həyata keçirilən uçot qiymətləndirmələrinin və əlaqəli məlumatların açıqlanmasının məntiqliliyini qiymətləndiririk;
- Mühasibat uçotunun fasiləsizlik prinsipinin rəhbərlik tərəfindən istifadə edilməsinin uyğunluğuna və əldə edilən audit sübutlarının əsasında Agentliyin fəaliyyətini fasiləsiz davam etmək imkanını ciddi şübhə altına qoya bilən hadisələrlə və ya şəraitlərlə bağlı əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olub-olmadığına dair nəticə çıxarıyıq. Əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu haqqında nəticə çıxardığımız halda, auditor hesabatımızda ilkin maliyyə hesabatlarındakı əlaqəli məlumatların açıqlanmasına diqqət yetirməliyik və ya belə məlumatların açıqlanması kifayət olmadığı halda, rəyimizə dəyişiklik etməliyik. Nəticələrimiz auditor hesabatımızın tarixinədək əldə edilən audit sübutlarına əsaslanmalıdır. Lakin sonrakı hadisələr və ya şəraitlər Agentliyin fasiləsiz fəaliyyətinin dayandırılmasına səbəb ola bilər;
- Məlumatların açıqlanması da daxil olmaqla, ilkin maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatını, strukturunu və məzmununu, habelə əsas əməliyyatların və hadisələrin maliyyə hesabatlarında ədalətli təqdim edilib-edilmədiyini qiymətləndiririk.

Biz iqtisadi subyektin idarə edilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslərə digər məsələlərlə yanaşı auditin planlaşdırılmış həcmi və müddətləri, habelə əhəmiyyətli audit sübutları, o cümlədən audit apardığımız zaman daxili nəzarətdə aşkar etdiyimiz əhəmiyyətli çatışmazlıqlar haqqında məlumat veririk.

Biz həmçinin iqtisadi subyektin idarə edilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslərə bəyanat veririk ki, müstəqilliyə və müstəqilliyimizə təsir etməsi əsaslandırılmış şəkildə güman edilən bütün əlaqələr və digər məsələlərə, habelə müvafiq olduğunda əlaqəli qorunma tədbirləri haqqında məlumat verməyimizə dair müvafiq etik normalarına riayət etmişik.

Agentliyin idarə edilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslərin nəzərinə çatdırılmış məsələlərdən biz cari dövr üzrə ilkin maliyyə hesabatlarının ən əhəmiyyətli və bu səbəbdən əsas audit məsələləri olanları müəyyən edirik. Bu məsələnin ictimaiyyətə açıqlanmasına qanun və ya qaydalarla yol verilmədiyi halda və ya, çox nadir hallarda, məsələ haqqında hesabatda məlumat vermənin mənfi təsirlərinin onun ictimaiyyət üçün faydalarından çox olacağı əsaslandırılmış şəkildə güman edildiyinə görə biz bu məsələ haqqında hesabatımızda məlumatın verilməməsinə qarara almadığımız halda, biz bu məsələləri auditor hesabatında təsvir edirik.

1 may 2023-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

UHY AUDIT

“İnformasiya Kommunikasiya Texnologiyaları Agentliyi” Publik Hüquqi Şəxs
Maliyyə Vəziyyəti haqqında İlkin Hesabat
(Azərbaycan Manatı ilə)

	Qeyd	<u>31 dekabr 2022-ci il</u>
AKTİVLƏR		
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	7	994,250
Bina, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər	8	144
		<u>994,394</u>
CƏMI AKTİVLƏR		
ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL		
ÖHDƏLİKLƏR		
Digər öhdəliklər	9	3,706
		<u>3,706</u>
CƏMI ÖHDƏLİKLƏR		
KAPİTAL		
Nizamnamə kapitalı		-
Dövlət büdcəsi ilə hesablaşmalar	10	1,000,000
Yığılmış zərər		(9,312)
		<u>990,688</u>
CƏMI KAPİTAL		
CƏMI ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL		<u>994,394</u>

1 may 2023-cü il tarixində İdarə Heyəti adından təsdiq edilmiş və imzalanmışdır.

Nail Mərdanov
İdarə Heyətinin Sədri vəzifəsini
müvəqqəti icra edən

Emin Bayramzadə
Baş mühasib

"İnformasiya Kommunikasiya Texnologiyaları Agentliyi" Publik Hüquqi Şəxs
Məcmu Gəlirlər haqqında İkin Hesabat
(Azərbaycan Manatı ilə)

	Qeyd	26 oktyabr 2022-ci il (fəaliyyətə başlama) tarixindən 31 dekabr 2022-ci il tarixinədək olan dövr
İnzibati xərclər	11	(9,312)
ƏMƏLİYYAT ZƏRƏRİ		(9,312)
Dövr üzrə zərər		(9,312)
Digər məcmu gəlir		-
Dövr üzrə cəmi məcmu zərər		(9,312)

1 may 2023-cü il tarixində İdarə Heyəti adından təsdiq edilmiş və imzalanmışdır.

Nail Mərdanov
İdarə Heyətinin Sədri vəzifəsini
müvəqqəti icra edən

Emin Bayramzadə
Baş mühasib

“İnformasiya Kommunikasiya Texnologiyaları Agentliyi” Publik Hüquqi Şəxs
Kapitalda Dəyişikliklər haqqında İlkin Hesabat
(Azərbaycan Manatı ilə)

	Dövlət büdcəsi ilə hesablaşmalar	Yığılmış zərər	Cəmi kapital
26 oktyabr 2022-ci il (fəaliyyətə başlama) tarixinə	-	-	-
Dövlət büdcəsindən ayrılmış vəsaitlər	1,000,000	-	1,000,000
Dövr üzrə cəmi məcmu zərər	-	(9,312)	(9,312)
31 dekabr 2022-ci il tarixinə	1,000,000	(9,312)	990,688

1 may 2023-cü il tarixində İdarə Heyəti adından təsdiq edilmiş və imzalanmışdır.

Nail Mərdanov
İdarə Heyətinin Sədri vəzifəsini
müvəqqəti icra edən

Emin Bayramzadə
Baş mühasib

“İnformasiya Kommunikasiya Texnologiyaları Agentliyi” Publik Hüquqi Şəxs
Pul Vəsaitlərinin Hərəkəti haqqında İlkin Hesabat
(Azərbaycan Mənatı ilə)

	Qeyd	26 oktyabr 2022-ci il (fəaliyyətə başlama) tarixindən 31 dekabr 2022-ci il tarixinədək olan dövr
Əməliyyat fəaliyyəti ilə bağlı pul axını		
İşçilərlə bağlı xərclərin ödənişi	11	(5,514)
İşçilərlə bağlı digər ödənişlər	11	(7)
İnzibati və digər ödənişlər	11	(85)
Əməliyyat fəaliyyətinə yönəldilmiş xalis pul axınları		(5,606)
İnvestisiya fəaliyyəti ilə bağlı pul axınları		
Bina, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlərin əldə edilməsi	8	(144)
İnvestisiya fəaliyyətinə yönəldilmiş xalis pul axınları		(144)
Maliyyə fəaliyyəti ilə bağlı pul axını		
Dövlət büdcəsindən ayrılmış vəsaitlər	10	1,000,000
Maliyyə fəaliyyətindən daxil olan xalis pul axınları		1,000,000
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərində xalis artım		994,250
Dövrün əvvəlinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	7	-
Dövrün sonuna pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	7	994,250

1 may 2023-cü il tarixində İdarə Heyəti adından təsdiq edilmiş və imzalanmışdır.

Nail Mərdanov
İdarə Heyətinin Sədri vəzifəsini
müvəqqəti icra edən

Emin Bayramzadə
Baş mühasib

1 Agentlik və Onun Fəaliyyəti

“İnformasiya Kommunikasiya Texnologiyaları Agentliyi” Publik Hüquqi Şəxs (bundan sonra – Agentlik) Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin “Azərbaycan Respublikasında rəqəmsallaşma, innovasiya, yüksək texnologiyalar və rabitə sahəsində idarəetmənin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı bəzi tədbirlər haqqında” 11 oktyabr 2021-ci il tarixli Fərmanına əsasən, Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyinin (bundan sonra – Nazirlik) tabeliyində yaradılıb. Agentliyin nizamnaməsi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2022-ci il 21 oktyabr tarixli 1861 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmişdir.

Agentliyin fəaliyyət istiqamətləri aşağıdakılardır

- müvafiq sahədə dövlət siyasətinin formalaşdırılmasında və həyata keçirilməsində iştirak etmək;
- müvafiq sahənin inkişafını təmin etmək;
- müvafiq sahə üzrə investisiyaların cəlb edilməsi üçün tədbirlər görmək, beynəlxalq və yerli əhəmiyyətli investisiya layihələrinin hazırlanmasını, həyata keçirilməsini və idarə olunmasını aidiyyəti dövlət orqanları (qurumları) ilə birlikdə təmin etmək;
- müvafiq sahədə fəaliyyətin təkmilləşdirilməsi və şəffaflığın artırılması, habelə göstərilən xidmətlərin keyfiyyətinin yüksəldilməsi məqsədilə tədbirlər görmək, innovativ ideya və layihələri dəstəkləmək, sağlam rəqabət mühitinin formalaşdırılmasında, inhisarçılıq fəaliyyətinin və haqsız rəqabətin qarşısının alınmasında aidiyyəti dövlət orqanları (qurumları) ilə birgə iştirak etmək;
- müvafiq sahədə tənzimləməni həyata keçirmək və normativ hüquqi aktların tələblərinə riayət olunmasına nəzarət etmək;
- radiospektr idarəçiliyini həyata keçirmək, o cümlədən radiotezliklərdən səmərəli istifadənin təşkili, eləcə də Azərbaycan Respublikasının radiotezlik ehtiyatlarından istifadənin tənzimlənməsində və mühafizəsinin həyata keçirilməsində iştirak etmək;
- müvafiq sahədə sertifikatlaşdırmanın və uçotun təşkilini həyata keçirmək;
- telekommunikasiya operatorları arasında qarşılıqlı arabağlantı münasibətlərinin tənzimlənməsi məqsədilə tədbirlər görmək;
- Azərbaycan Respublikasının qarşılıqlı əlaqədə olan vahid telekommunikasiya şəbəkəsinin və beynəlxalq telekommunikasiya şəbəkəsinin Azərbaycan seqmentinin (ölkə kodu) nömrə resurslarının planlanmasında və ayrılmasının təşkilində iştirak etmək, o cümlədən operatorlar arasında nömrə daşınması ilə əlaqədar tədbirlər görmək;
- universal telekommunikasiya xidmətlərinin təsnifatının, təşkilinin, keyfiyyətinin, müddətinin və digər tələblərin müəyyən edilməsində, xidmətlərə nəzarətlə bağlı zəruri tədbirlər görülməsində iştirak etmək;
- Nizamnamə ilə müəyyən edilmiş digər istiqamətlərdə fəaliyyət göstərmək.

31 dekabr 2022-ci il tarixinə Agentliyin 2 işçisi olmuşdur.

Agentliyin hüquqi və faktiki ünvanı.

Agentliyin hüquqi ünvanı: Bakı şəhəri, AZ 1000, Üzeyir Hacıbəyli küçəsi, 48

Fəaliyyət göstərdiyi yer: Bakı şəhəri, AZ 1000, Üzeyir Hacıbəyli küçəsi, 48

Agentlik dövlət müəssisəsidir və nizamnamə kapitalındakı paylarının 100 faizi Azərbaycan Respublikasına məxsusdur.

2 Agentliyin Əməliyyat Mühiti

Agentlik fəaliyyətini Azərbaycan Respublikasında həyata keçirir. 2022-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Hökuməti iqtisadi, hüquqi, vergi istiqamətli və tənzimləyici sahələrlə bağlı islahatlarını davam edir. Ölkənin iqtisadiyyatı neft və qaz qiymətlərində dəyişikliklərə həssasdır.

2022-ci ilin birinci yarısında real Ümumi Daxili Məhsul (“ÜDM”) 6.2 faiz artmışdır. Enerji sektorunda təbii qaz hasilatının genişlənməsi ilə əlaqədar olaraq, 0.2 faiz artma müşahidə edilmişdir, lakin xam neft hasilatı azalmışdır. COVID-19 məhdudiyətlərinin aradan qaldırılması və daxili istehlak tələbatının artması, o cümlədən fiskal böyümə ilə əlaqədar olaraq, ənənəvi xidmət sahələrində canlanma qeyri-enerji sektorunda gözlənilməyindən daha yüksək artım (9.6 faiz) ilə nəticələnmişdir. 2022-ci ilin birinci yarısında yüksək enerji qiymətləri ilə əlaqədar olaraq, Ölkənin ticarət balansında ÜDM-in 32.5 faizi qədər artım müşahidə edilmişdir.

2 Agentliyin Əməliyyat Mühiti (davamı)

Ukraynada 2022-ci ildə başlanılmış müharibənin Ölkə iqtisadiyyatına nisbətən az mənfi təsiri və eyni zamanda nəqliyyat, hotelçilik İKT və qeyri-neft istehsal sahələrinə müəyyən müsbət təsiri olmuşdur.

Ölkə üzrə inflyasiya yüksək idxal qiymətləri nəticəsində iyul ayında 13.7 faizə qalxmışdır və geniş-miqyaslı xarakter daşımışdır. Inflyasiyanın qarşısını almaq məqsədilə, 2022-ci il ərzində Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı ("ARMB") uçot dərəcəsini 100 baza bəndi artıraraq 8.25 faizə çatdırmışdır.

Agentliyin rəhbərliyi makro iqtisadi mühitdə baş verən prosesləri müşahidə edir və yaxın gələcəkdə Agentliyin strategiyasının dayanıqlı inkişafını təmin etmək üçün zəruri hesab etdiyi qabaqçılıq tədbirlər görür. Buna baxmayaraq, mövcud iqtisadi vəziyyətin gələcək təsiri qabaqcadan proqnozlaşdırmaq nisbətən mürəkkəb olduğuna görə rəhbərliyin iqtisadi mühitlə bağlı cari proqnozları və təxminləri faktiki nəticələrdən fərqli ola bilər.

3 Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi

İlkin maliyyə Hesabatlarının tərtib edilməsinin əsas prinsipləri. Hazırkı ilkin maliyyə hesabatları Agentliyin MHBS-in gələcək tətbiqinə hazırlığının bir hissəsi kimi 1 sayılı MHBS Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarının (MHBS) ilk dəfə tətbiqi standartının tələblərinə uyğun şəkildə hazırlanmışdır. Agentlik 31 dekabr 2023-cü il tarixinə və həmin tarixdə bitən il üzrə MHBS-ə uyğun ilk tam maliyyə hesabatlarını hazırlayan zaman onlar həmin tarixdə qüvvədə olan Standartlar və Şərhlərə uyğun şəkildə hazırlanmış olacaqdır.

Buna uyğun olaraq, Agentliyin MHBS-ə uyğun ilk tam maliyyə hesabatları üçün müqayisəli məlumatı formalaşdırmaq məqsədi daşıyan hazırkı ilkin maliyyə hesabatları Agentliyin Rəhbərliyi tərəfindən 31 dekabr 2023-cü il tarixinə qüvvədə olması gözlənilən Standartlar və Şərhlər, o cümlədən Agentliyin MHBS-ə uyğun ilk tam maliyyə hesabatlarında tətbiq edilməsi gözlənilən uçot prinsipləri ilə bağlı onların ən yaxşı bilikləri istifadə edilməklə hazırlanmışdır. Bu Standartlar, Şərhlər, yaxud uçot prinsiplərinə hər hansı dəyişikliklər hazırkı ilkin maliyyə hesabatlarına, onların bu cür müqayisəli məlumatları özlərinə daxil etməsindən əvvəl, düzəlişlərə səbəb ola bilər.

Hazırkı maliyyə hesabatlarında hesabat tarixi 31 dekabr tarixidir. Hazırkı maliyyə hesabatları, başqa cür qeyd edilmədiyi halda, tarixi dəyər prinsipi əsasında hazırlanmışdır.

Təqdimat valyutası. Hazırkı ilkin maliyyə hesabatlarında, başqa cür qeyd edilmədiyi halda, bütün məbləğlər Agentliyin təqdimat və funksional valyutası olan Azərbaycan manatı ("AZN") ilə ifadə edilmişdir. Bundan əlavə, uçot siyasətini tətbiq edərkən rəhbərlik öz mülahizələrini irəli sürməlidir. Daha yüksək mülahizə tələb edən və ya mürəkkəb olan sahələr, həmçinin ilkin maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün ehtimal və təxminlərin əhəmiyyətli olduğu sahələr 4 sayılı Qeyddə açıqlanır.

Maliyyə vəziyyəti haqqında ilkin hesabatdakı maddələrin likvidlik ardıcılığı ilə təqdim edilməsi. Agentlik üçün dəqiq müəyyən edilə bilən əməliyyat dövrü olmadığına görə o, cari və uzunmüddətli aktiv və öhdəlikləri maliyyə vəziyyəti haqqında ilkin hesabatda ayrıca göstərmir. Bunun əvəzində maliyyə aktiv və öhdəliklərinin gözlənilən ödəmə müddətlərinə görə təhlili 15 sayılı Qeyddə təqdim olunur.

Maliyyə alətləri - əsas qiymətləndirmə üsulları. Təsnifat formalarından asılı olaraq maliyyə alətləri gələcəkdə ədalətli dəyərdə və ya amortizasiya olunmuş dəyərdə qeydə alınır. Həmin qiymətləndirmə üsulları aşağıda əks etdirilir.

Ədalətli dəyər qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında adi əməliyyatda aktivin satılması zamanı alınacaq və ya öhdəliyin ötürülməsi üçün ödəniləcək qiymətdir. Ədalətli dəyər ölçülərkən aktivin satılması və ya öhdəliyin köçürülməsi əməliyyatının aktivin və ya öhdəliyin əsas bazarında və ya əsas bazar olmayanda, aktivin və ya öhdəliyin ən əlverişli bazarında aparılması ehtimal edilir. Agentliyin əsas və ya ən əlverişli bazara çıxışı olmalıdır. Aktivin və ya öhdəliyin ədalətli dəyəri bazar iştirakçıları aktivini və ya öhdəliyi qiymətləndirərkən istifadə etdiyi fərziyyələri istifadə etməklə ölçülməlidir və bu zaman ehtimal edilməlidir ki, bazar iştirakçıları öz ən yaxşı iqtisadi mənafeələrini güdürlər.

3 Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Agentlik müvafiq müşahidə olunan giriş məlumatlarının istifadəsini maksimallaşdırmaq və müşahidə olunmayan giriş məlumatlarının istifadəsini minimallaşdırmaqla müəyyən şərtlərə uyğun olan və ədalətli dəyəri ölçmək üçün kifayət məlumatın mövcud olduğu qiymətləndirmə üsullarını istifadə edir.

İlkin maliyyə hesabatlarında ədalətli dəyərləri qiymətləndirilmiş və ya açıqlanmış bütün aktivlər və öhdəliklər aşağıda təsvir olunan ədalətli dəyər iyerarxiyası daxilində ədalətli dəyərin qiymətləndirilməsi üçün bütövlükdə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında kateqoriyalara aid edilir:

- Səviyyə 1 - oxşar aktivlər və ya öhdəliklər üçün fəal bazarlarda bazar qiymətləri (təshih edilməmiş) mövcud olanlar;
- Səviyyə 2 - ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları birbaşa və ya dolayısı ilə müşahidə edilən qiymətləndirmə üsulları;
- Səviyyə 3 - ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları müşahidə edilməyən qiymətləndirmə üsulları.

İlkin maliyyə hesabatlarında ədalətli dəyərlə təkrarlanan əsasda tanınan aktiv və öhdəliklər üçün Agentlik hər hesabat dövrünün sonunda kateqoriyalara bölməni yenidən qiymətləndirərək iyerarxiyanın daxilində Səviyyələr arasında köçürmələrin baş verib-vermədiyini müəyyən edir (ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün bütövlükdə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında).

Amortizasiya olunmuş dəyər əsas məbləğin qaytarılmasını çıxmaqla, lakin hesablanmış faizləri daxil etməklə, maliyyə aktivləri üçün isə gözlənilən kredit zərərləri üzrə hər hansı ehtiyatı çıxmaqla aktivlərin maya dəyərini əks etdirir. Hesablanmış faizlərə ilkin uçot zamanı təxirə salınmış əməliyyat xərclərinin və effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ödəniş məbləği üzrə hər hansı mükafat və ya diskontun amortizasiyası daxildir. Hesablanmış faiz gəlirləri və faiz xərcləri, o cümlədən hesablanmış kupon gəlirləri və amortizasiya olunmuş diskont və ya mükafat (verilmə zamanı təxirə salınmış komissiyalar daxil olmaqla, əgər varsa) ayrıca göstərilir və müvafiq maliyyə vəziyyəti haqqında ilkin hesabatın aktiv və öhdəliklərinin balans dəyərinə daxil edilir.

Effektiv faiz dərəcəsi ("EFD") metodu maliyyə alətinin balans dəyəri üzrə sabit faiz dərəcəsinin (effektiv faiz dərəcəsi) təmin edilməsi üçün faiz gəlirləri və ya xərclərinin müvafiq dövr ərzində bölüşdürülməsi metodudur.

Effektiv faiz dərəcəsi, təxmin edilən gələcək pul ödənişlərini və ya daxilolmaları (kreditlər üzrə gələcək zərərlər xaric olmaqla) maliyyə alətinin gözlənilən fəaliyyət müddəti ərzində və ya müvafiq hallarda daha qısa müddət ərzində maliyyə alətinin xalis balans dəyərinə diskontlaşdırılan dəqiq dərəcədir.

Effektiv faiz dərəcəsi maliyyə aləti üçün nəzərdə tutulan dəyişkən faiz dərəcəsi üzrə kredit spredini əks etdirən mükafatlar və ya diskont və yaxud bazar qiymətlərindən asılı olaraq müəyyən edilməyən sair dəyişkən amillər istisna olmaqla, faiz dərəcələrinin növbəti dəyişdirilmə tarixinə qədər dəyişkən faizli alətlər üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətinə diskont etmək üçün istifadə edilən faiz dərəcəsidir.

Bu cür mükafatlar və ya diskontlar maliyyə alətinin gözlənilən tədavül müddəti ərzində amortizasiya edilir. Diskont dəyərini hesablanmasına müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsini təşkil edən bütün komissiyalar daxildir.

Maliyyə aktivi

İlkin tanınma və ölçmə. Maliyyə aktivləri ilkin tanınmada sonradan amortizasiya hesablanmış dəyərlə ("AC"), digər məcmu gəlir vasitəsilə ədalətli dəyərlə tanınan ("FVTOCI") aktivlər və ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks etdirilən ("FVTPL") alətlər kimi təsnifləşdirilir.

İlkin tanınmada maliyyə aktivlərinin təsnifatı maliyyə aktivləri üzrə müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş pul vəsaitlərinin hərəkətinin xüsusiyyətlərindən və Agentliyin bunları idarə etmək üçün seçdiyi biznes modeldən asılıdır.

3 Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Əhəmiyyətli maliyyələşdirmə komponentinin daxil olmadığı və ya Agentliyin praktik vasitənin tətbiq etdiyi ticarət debitor borcları istisna olmaqla Agentlik ilk öncə maliyyə aktivlərini ədalətli dəyərlə ölçür və ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks etdirilən alətlər kimi tanınan aktivlər üçün əməliyyat xərclərini əlavə edir.

Əhəmiyyətli maliyyələşdirmə komponentinin daxil olmadığı və ya Agentliyin praktik vasitənin tətbiq etdiyi ticarət debitor borcları 15 sayılı MHBS əsasında müəyyənləşdirilən əməliyyat qiyməti ilə ölçülür.

Maliyyə aktivinin amortizasiya dəyəri ilə və ya digər məcmu gəlir vasitəsilə ədalətli dəyərlə təsnifləşdirilməsi və ölçülməsi üçün qalan əsas məbləğ üzrə yalnız əsas məbləğin və faizlərin ödənilməsini ("SPPI") təşkil edən pul vəsaitlərinin hərəkəti yaradılmalıdır. Bu qiymətləndirməyə "SPPI testi" deyilir və bu, hər bir alət üzrə ayrıca aparılır.

Agentliyin maliyyə aktivlərini idarə etmək üçün seçdiyi biznes modeli, onun pul vəsaitlərinin hərəkətini yaratmaq məqsədilə maliyyə aktivlərinin idarəedilməsi metodunu təsvir edir. Başqa sözlə, Agentliyin biznes modeli pul vəsaitlərinin hərəkətinin müqavilədən, maliyyə aktivlərinin satışından və ya onların hər ikisindən yaranacağını müəyyən edir.

Qanunvericiliklə və ya bazar razılaşmaları ilə ümumi şəkildə müəyyən edilmiş müddət ərzində aktivlərin çatdırılmasını tələb edən maliyyə aktivlərinin alınması və ya satılması əməliyyatları alqı-satqı tarixində, yəni Agentlik aktivini almaq və ya satmaq öhdəliyini üzərinə götürdüyü tarixdə tanınır.

Sonrakı ölçülmə. Sonrakı ölçülmə məqsədilə maliyyə aktivləri 4 kateqoriyaya təsnifləşdirilir:

- Amortizasiya olunmuş dəyərlə maliyyə aktivləri (borc alətləri);
- Məcmu gəlirləri və zərərləri yenidən bölüşdürməklə digər məcmu gəlir vasitəsilə ədalətli dəyərlə maliyyə aktivləri (borc alətləri);
- Uçotdan çıxarılanda məcmu gəlirləri və zərərləri yenidən bölüşdürmədən digər məcmu gəlir vasitəsilə ədalətli dəyərlə maliyyə aktivləri (kapital alətləri);
- Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks etdirilən maliyyə aktivləri.

Amortizasiya olunmuş dəyərdə maliyyə aktivləri (borc alətləri). Bu kateqoriya Agentliyə daha uyğundur. Aşağıdakı hər iki şərt yerinə yetirilərsə, Agentlik maliyyə aktivini amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçməlidir:

- Maliyyə aktivini biznes modeli çərçivəsində və onlarla bağlı müqavilə üzrə pul vəsaitlərini toplamaq məqsədilə saxlanılır; və
- Maliyyə aktivini üzrə müqavilə şərtləri müəyyən olunmuş tarixlərdə qalan əsas məbləğ üzrə əsas vəsaitlərdən və faizdən ibarət olan pul vəsaitlərinin yaranmasına səbəb olur.

Amortizasiya olunmuş dəyərlə maliyyə aktivləri sonradan EFD metodundan istifadə etməklə ölçülür və dəyərsizləşmə hesablanır. Gəlir və zərərlər mənfəət və ya zərərdə aktiv uçotdan çıxarılanda, dəyişiklik ediləndə və ya dəyərsizləşəndə tanınır. Agentliyin amortizasiya hesablanmış dəyərlə ölçülən maliyyə aktivlərinə cari hesabları və ticarət debitor borcları daxildir. 31 dekabr 2022-ci tarixinə Agentliyin ticarət debitor borcları mövcud olmamışdır.

FVTOCI kateqoriyasına aid maliyyə aktivləri (borc alətləri). Aşağıdakı hər iki şərt yerinə yetirilərsə, Agentlik borc alətlərini digər məcmu gəlir vasitəsilə ədalətli dəyərlə ölçməlidir:

- Maliyyə aktivini biznes modeli çərçivəsində və onlarla bağlı həm müqavilə üzrə pul vəsaitlərini toplamaq, həm də satılmaq məqsədilə saxlanılır;
- Maliyyə aktivini üzrə müqavilə şərtləri müəyyən olunmuş tarixlərdə qalan əsas məbləğ üzrə əsas vəsaitlərdən və faizdən ibarət olan pul vəsaitlərinin yaranmasına səbəb olur.

FVTOCI kateqoriyasındakı borc alətləri üçün faiz gəliri, xarici valyutanın yenidən qiymətləndirilməsi və dəyərsizləşmə zərərləri və ya qaytarmalar mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda tanınır və amortizasiya hesablanmış dəyərlə maliyyə aktivləri ilə eyni qaydada hesablanır. Ədalətli dəyərdə qalan dəyişikliklər digər məcmu gəlir ilə tanınır.

3 Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Uçotdan çıxarılanda digər məcmu gəlirdə tanınmış məcmu ədalətli dəyerdə dəyişiklik mənfəət və ya zərərə yenidən bölüşdürülür. Agentlikdə FVTOCI kateqoriyasına aid borc alətləri mövcud deyildir.

FVTOCI kateqoriyasına aid maliyyə aktivləri (kapital alətləri). İlkin tanınmada Agentlik 32 sayılı "Maliyyə alətləri: Təqdimat" adlı MUBS əsasında kapital tərifinə uyğun olan bəzi kapital investisiyalarını ticarət üçün saxlanılan alətlər kimi deyil, kapital alətləri kimi təsnif etmək üçün yekun seçim edə bilər. Belə təsnifat alətlər üzrə fərdi şəkildə müəyyən edilir.

Bu kapital alətləri üzrə gəlir və zərərlər heç zaman mənfəət və ya zərərə aid edilmir. Ödəmə hüququ müəyyən ediləndə, dividendlər mənfəət və ya zərərdə digər gəlir kimi tanınır. Lakin Agentliklik alətin dəyərinin bir hissəsinin qaytarılması olan belə daxilolmalardan faydalanırsa, belə gəlirlər digər məcmu gəlirdə tanınır.

FVTOCI kateqoriyalı kapital alətləri üzrə dəyərsizləşmənin qiymətləndirilməsi aparılmır. Agentlikdə FVTOCI kateqoriyasına aid kapital alətləri mövcud deyildir.

Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri. Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan ("FVTPL") maliyyə aktivlərinə ticarət üçün saxlanılan maliyyə aktivləri, ilkin tanınmada ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri və ya ədalətli dəyərle ölçülməsi mütləq olan aktivlər daxildir. Yaxın zamanda satış və ya yenidən alış məqsədi ilə əldə olunarsa, maliyyə aktivləri ticarət üçün saxlanılan aktivlər kimi təsnif olunur.

Effektiv hedcinq alətləri kimi təyin olunmayan törəmə alətlər, o cümlədən ayrılmış əlaqədar törəmə alətlər də satış üçün saxlanılan aktivlər kimi təsnif olunur. Yalnız əsas məbləğ və faizlərin ödənilməsinə təşkil etməyən pul vəsaitlərinin hərəkətini yaradan maliyyə aktivləri, biznes modeldən asılı olmayaraq, mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərle təsnifləşdirilir. Borc alətlərinin amortizasiya hesablanmış dəyərle və ya digər məcmu gəlir vasitəsilə ədalətli dəyərle təsnifləşdirilməsi üçün yuxarıda təsvir edilən meyarlara baxmayaraq borc alətləri, bununla uçot uyğunsuzluğu aradan qaldırılarsa və ya əhəmiyyətli dərəcədə azaldılarsa, ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri kimi təyin edilə bilər.

Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri maliyyə vəziyyəti haqqında ilkin hesabatda ədalətli dəyərle tanınır, ədalətli dəyərdə xalis dəyişikliklər isə mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda tanınır. Agentlikdə FVTPL kateqoriyasına aid maliyyə aktivləri mövcud deyildir.

Maliyyə aktivlərinin uçotdan silinməsi. Maliyyə aktivini (və ya müvafiq hallarda maliyyə aktivinin bir hissəsi və ya analoji maliyyə aktivləri qrupunun bir hissəsi) aşağıdakı hallarda uçotdan (yəni Agentliyin maliyyə vəziyyəti haqqında ilkin hesabatından) çıxarılır:

- Aktivdən pul vəsaitlərini əldə etmək hüquqlarının müddəti başa çatmışdır;
- Agentlik özünün aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüquqlarını üçüncü tərəfə köçürmüş və ya üzərinə aktivdən pul vəsaitlərini "tranzit" razılaşması əsasında tam məbləğdə və çox yubanmadan ödəmək öhdəliyini götürmüşdür; və ya Agentlik; (a) aktiv üzrə risk və səmərələrin böyük hissəsini köçürmüş; (b) aktiv üzrə risk və səmərələrin böyük hissəsini nə köçürmüş, nə də özündə saxlamış, lakin aktiv üzrə nəzarət hüququnu köçürmüşdür.

Agentlik aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüququnu köçürdükdə və ya "tranzit" razılaşmasına qoşulduqda, mülkiyyət hüququ ilə bağlı risk və faydaları saxlayıb-saxlamadığını və nə dərəcədə saxladığını qiymətləndirir. Agentlik nə aktiv üzrə risk və səmərələrin böyük hissəsini köçürmüş, nə də özündə saxlamışdırsa, nə də aktiv üzrə nəzarət hüququnu köçürmüşdürsə, aktiv Agentliyin həmin aktivdə davam edən iştirakı həddində əks etdirilir.

Bu halda Agentlik əlaqəli öhdəliyi də tanıyır. Köçürülmüş aktiv və əlaqəli öhdəlik Agentliyin saxladığı hüquq və öhdəlikləri əks etdirən əsaslarla ölçülür.

Aktivdə iştirakın köçürülmüş aktiv üzrə zəmanət formasında davam etməsi aktivin ilkin balans dəyəri və Agentlikdən tələb oluna biləcək maksimal ödəniş məbləğindən daha az olanı ilə ölçülür.

3 Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi. Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsinə aid olan əlavə məlumatlar aşağıdakı qeydlərdə təqdim edilir:

- Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı əhəmiyyətli ehtimallar və mülahizələr (4 sayılı Qeyd);
- Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (15 sayılı Qeyd).

Agentlik mənfəət və zərərdə ədalətli dəyərlə əks olunmayan bütün borc alətləri üçün gözlənilən kredit zərərləri ("ECL") üçün ehtiyatı tanıyır.

Ticarət debitor borcları və sair müqavilə aktivləri üçün Agentlik ECL-in hesablanmasında sadələşdirilmiş yanaşma tətbiq edir. Beləliklə, Agentlik kredit riskində dəyişiklikləri izləmir, əvəzinə hər hesabat tarixində aktivin müddəti ərzində ECL əsasında kredit zərərinə tanıyır. Agentlik debitorlara və iqtisadi mühitə xas olan perspektiv amilləri nəzərə almaqla düzəliş edilmiş Agentliyin keçmiş dövrlər üzrə kredit zərəri əsasında ehtiyat matrisasını yaratmışdır.

Maliyyə öhdəlikləri

İlkin tanınma və ölçmə. Maliyyə öhdəlikləri ilkin tanınma zamanı, müvafiq olaraq, ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə öhdəlikləri, kreditlər və borc öhdəlikləri, kreditor borcları və ya effektiv hedcinqdə hedcinq aləti kimi təyin olunmuş törəmə alətləri kimi təsnif edilir.

Maliyyə öhdəlikləri ilkin olaraq ədalətli dəyərlə tanınır və kreditlər, borclar və kreditor borcları halında birbaşa aid edilən əməliyyat xərcləri çıxılır. Agentliyin maliyyə öhdəliklərinə ticarət və digər kreditor borcları daxildir.

Sonrakı ölçmə. Maliyyə öhdəliklərinin ölçülməsi onların aşağıda göstərilən təsnifatından asılıdır:

Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə öhdəliklərinə ticarət üçün saxlanılan maliyyə öhdəlikləri və ilkin tanınmada ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə öhdəlikləri kimi təyin edilmiş maliyyə öhdəlikləri daxildir.

Maliyyə öhdəlikləri yaxın zamanda geri alınmaq məqsədilə qəbul edilirsə, ticarət üçün saxlanılan öhdəliklər kimi təsnifləşdirilir. Bu kateqoriyaya eyni zamanda 9 sayılı MHBS-də müəyyən edildiyi qaydada hedcinq münasibətlərində hedcinq aləti kimi təyin olunmayan törəmə maliyyə alətləri daxildir. Ayrılmış əlaqəli törəmə alətlər də effektiv hedcinq aləti kimi təyin edilmədiyi hallarda ticarət üçün saxlanılan alətlər kimi təsnifləşdirilir.

Ticarət üçün saxlanılan öhdəliklər üzrə gəlir və ya zərərlər mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda tanınır. İlkin tanınma tarixində ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə öhdəlikləri kimi tanınmış öhdəliklər ilkin tanınma tarixində və yalnız 9 sayılı MHBS-də nəzərdə tutulan meyar qarşılananda təyin olunur.

Agentlikdə ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan hər hansı maliyyə öhdəliyi mövcud deyildir.

Kreditlər, borc öhdəlikləri və kreditor borcları. Bu kateqoriya Agentlik üçün daha uyğundur. İlkin tanınmadan sonra faiz hesablanan kreditlər, borc öhdəlikləri və kreditor borcları daha sonra effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə etməklə, satınalma üzrə hər hansı diskont və ya əlavəni və EFD-nin tərkib hissəsi olan haqq və ya xərcləri nəzərə almaqla, amortizasiya hesablanmış dəyərlə qiymətləndirilir. Gəlirlər və zərərlər mənfəət və ya zərərdə öhdəliklərin tanınması dayandırıldıqda, eləcə də EFD-in amortizasiyası prosesi vasitəsilə əks etdirilir. EFD-nin amortizasiyası mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda maliyyə xərclərinə daxil edilir.

Maliyyə öhdəliklərinin uçotdan silinməsi. Agentlik maliyyə öhdəliyini bu öhdəlik üzrə məsuliyyətdən azad olduqda, həmin öhdəlik ləğv edildikdə və ya müddəti başa çatdıqda uçotdan silir. Mövcud maliyyə öhdəliyi eyni borc verən tərəfindən əhəmiyyətli dərəcədə fərqli şərtlər ilə başqa bir öhdəlik ilə əvəz edildikdə və ya mövcud öhdəliyin şərtləri əhəmiyyətli dərəcədə dəyişdirildikdə, bu cür mübadilə və ya dəyişiklik ilkin öhdəliyin uçotdan silinməsi və yeni öhdəliyin uçota alınması kimi nəzərə alınır. Müvafiq balans məbləğindəki fərq mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda uçota alınır.

3 Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Maliyyə alətlərinin qarşılıqlı əvəzləşdirilməsi. Agentlik maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin tanınmış məbləğlərini qarşılıqlı əvəz etmək üçün qanuni hüquqa malik olduğu və ya hesablaşmanı netto əsasda həyata keçirmək, ya da eyni aktivi reallaşdırmaq və öhdəliyi yerinə yetirmək niyyəti olduğu halda, qarşılıqlı əvəzləşdirir və maliyyə vəziyyəti haqqında ilkin hesabatda xalis məbləğ kimi təqdim edir.

Bina, avadanlıqlar. Alınmış aktivin ilkin dəyəri onun alış dəyəri və ya tikinti xərcləri, bu aktivin istismara verilməsi ilə birbaşa bağlı olan xərclər, onun silinməsi öhdəliyi (əgər varsa) üzrə ilkin təxminlər və müvafiq aktivlər və borc öhdəlikləri üzrə xərclərdən ibarətdir.

Bina, avadanlıqların alınması ilə əvəzləşdirilə bilməyən əlavə dəyər vergisi Agentlik tərəfindən kapitallaşdırılır. Əməliyyat fəaliyyətinə aid olan əvəzləşdirilə bilməyən əlavə dəyər vergisi mənfəətə və ya zərəərə aid edilir. Daha sonra, bina, avadanlıqlar maya dəyəri ilə göstərilir və tələb olunanda yığılmış köhnəlmə və dəyərsizləşmə üçün ehtiyatı çıxılır.

Bütün kiçik həcmli təmir və istismar xərcləri çəkildiyi zaman xərcə silinir. Bina, avadanlıqların əsas hissələrinin və ya komponentlərinin dəyişdirilməsi xərcləri kapitallaşdırılır və əvəz edilmiş hissələr istismardan çıxanılır.

Hər bir hesabat tarixində rəhbərlik bina, avadanlıqlar üzrə dəyərsizləşmə əlamətlərinin mövcud olub-olmadığını qiymətləndirir. Əgər bu cür əlamətlər mövcud olarsa, rəhbərlik bərpa dəyərini təxmin edir.

Aktivin bərpa dəyəri, aktivin və ya pul vəsaitlərini yaradan biznes vahidlərinin satış xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyəri və istifadə dəyərindən daha yüksək olan dəyəridir. Aktivin balans dəyəri onun bərpa dəyərində qədər azaldılır və dəyərsizləşmə zərəri digər məcmu gəlir haqqında hesabatda qeyd alınır.

Dəyərsizləşmə zərərinin daha mövcud olmamasına və ya azala biləcəyinə dair əlamətlər olduqda, aktiv və ya pul vəsaitlərini yaradan vahid üzrə əvvəlki illərdə qeydə alınmış dəyərsizləşmə zərəri ləğv edilir. Bina, avadanlıqların satışından yaranan gəlir və zərəri alınmış vəsaitlərin məbləği ilə balans dəyəri arasındakı fərq kimi müəyyən edilir və mənfəət və ya zərəərə daxil edilir.

Köhnəlmə. Köhnəlmənin hesablanması aktiv istifadə üçün hazır olduğu tarixdən başlanır. Torpaq və başa çatdırılmamış tikililər üçün köhnəlmə hesablanmır. Bina, tikili və avadanlıqların digər komponentləri üzrə köhnəlmə azalan qalıq dəyəri metoduna əsasən aşağıdakı ehtimal edilən illik dərəcələrlə hesablanır:

	<u>İllik dərəcələr</u>
Binalar, tikintilər və qurğular	7%-ə qədər
Maşınlar və avadanlıqlar	20%-ə qədər
Digər əsas vəsaitlər	20%-ə qədər
Nəqliyyat vasitələri	25%-ə qədər
Yüksək texnologiyalar məhsulu olan hesablama texnikası	25%-ə qədər

31 dekabr 2022-ci tarixinə Agentliyin bina və avadanlıq maddələri mövcud olmadığı üçün hazırkı ilkin maliyyə hesabatları məqsədləri üçün köhnəlmə xərci tanınmamışdır.

Bina, avadanlıqların faydalı istifadə müddəti hər bir hesabat dövrünün sonunda nəzərdən keçirilir və lazım olduqda onların istifadə müddətlərindəki dəyişikliklər sonrakı dövrdən etibarən uçota alınır.

Aktivin artıq köhnəldiyi və istismar müddəti başa çatdığı halda, satış üzrə təxmin edilən xərclər çıxılmaqla, Agentliyin həmin aktivin satışı nəticəsində əldə edəcəyi təxmin edilən məbləğ aktivin qalıq dəyəridir. Əgər Agentlik aktivlərini fiziki istismar müddətinin sonuna qədər istifadə edəcəyini gözləyərsə və əlavə qalıq dəyərinin mövcud olmadığı nəzərdə tutulursa, aktivin qalıq dəyəri sıfıra bərabər olur. Aktivlərin qalıq dəyəri lazım olduqda hər bir hesabat tarixində nəzərdən keçirilir və dəqiqləşdirilir.

Qeyri-maddi aktivlər. Agentliyin qeyri-maddi aktivləri müəyyən faydalı istifadə müddətinə malik olmaqla əsasən kapitallaşdırılmış lisenziyalardan ibarətdir. Kapitallaşdırılmış qeyri-maddi aktivlər istifadə müddəti məlum olmayanları üçün 10 faizədək, istifadə müddəti məlum olanlar üçün isə illər üzrə istifadə müddətinə mütənasis məbləğlərlə amortizasiya olunur.

3 Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Ticarət debitor borcları. Ticarət debitor borcu müştəri qarşısında şərtsiz ödəniş məbləğinə hüquq yarandığı zaman (yəni ödəniləcək məbləğin ödənilməsi üçün yalnız müəyyən müddətin keçməsi tələb olunsun) tanınır. Ticarət debitor borclarının ilkin və sonrakı tanınması 3 sayılı Qeydin *Maliyyə aktivləri* bölməsində açıqlanır. 31 dekabr 2022-ci tarixinə Agentliyin ticarət debitor borcları mövcud olmamışdır.

Mal-material ehtiyatları. Mal-material ehtiyatları maya dəyəri ilə mümkün xalis satış dəyərindən ən aşağı olan dəyərdə qeydə alınır. Agentliyin mal-material ehtiyatlarının maya dəyəri FIFO (first in-first out, yəni ilk mədaxil-ilk məxaric) metodu ilə müəyyən edilir. Maya dəyərində birbaşa alış xərcləri daxildir. Agentliyin mal-material ehtiyatları əsasən az qiymətli ofis ləvazimatlarından ibarətdir. 31 dekabr 2022-ci tarixinə Agentliyin mal-material ehtiyatları qalıqları olmamışdır.

Avans ödənişləri. Avans ödənişləri dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla maya dəyərində qeydə alınır. Aktiv əldə etmək üçün avans ödənişləri Agentlik bu aktiv üzərində nəzarət əldə etdikdə və həmin aktivlə bağlı gələcək iqtisadi səmərənin Agentliyə daxil olacağı ehtimal edildikdə aktivin qalıq dəyərində köçürülür. Digər avans ödənişləri bu ödənişlərin aid olduğu mal və xidmətlər əldə edildikdə mənfəət və ya zərərə silinir. Əgər avans ödənişinin aid olduğu aktivlər, mallar, yaxud xidmətlərin əldə edilməməsi gözlənilirsə, həmin avans ödənişinin qalıq dəyəri müvafiq şəkildə balansdan silinir və il/dövr üzrə mənfəət və ya zərərdə dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat tanınır.

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə cari hesablar üzrə məhdudiyət qoyulmamış vəsaitlər daxildir. Verilmə tarixində istifadəsinə üç aydan çox müddətə məhdudiyət qoyulmuş vəsaitlər maliyyə vəziyyəti və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlarda pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə aid edilmir.

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri aşağıdakı səbəblərə görə amortizasiya olunmuş dəyərlə qeydə alınır: (i) müqavilə üzrə nağd pul axınlarını əldə etmək məqsədilə saxlanılır və həmin nağd pul axınları yalnız əsas borc və faiz ödənişlərindən ("SPPI") ibarətdir, və (ii) FVTPL kateqoriyasında qiymətləndirilmir.

Ticarət kreditor borcları. Ticarət kreditor borcları qarşı tərəfin müqavilə üzrə öz öhdəliklərini yerinə yetirməsi zamanı qeydə alınır. Ticarət kreditor borcları ilkin olaraq ədalətli dəyərdə uçota alınır və sonradan effektiv faiz metoduna əsasən amortizasiya olunmuş dəyərdə ölçülür.

Nizamnamə kapitalı. 1 sayılı Qeyddə göstəriləyi kimi, Agentlik dövlət təşkilatıdır.

Şərti öhdəliklər. Şərti öhdəliklər maliyyə vəziyyəti haqqında ilkin hesabatda əks etdirilmir, lakin onların ödənilməsi üçün ehtiyatların xərclənməsi ehtimalı az olanda, ilkin maliyyə hesabatlarında açıqlanır. Şərti aktivlər maliyyə vəziyyəti haqqında ilkin hesabatda əks etdirilmir, lakin onlarla bağlı iqtisadi faydaların daxil olması ehtimal ediləndə ilkin maliyyə hesabatlarında açıqlanır.

Müştərilərlə müqavilələrdən əldə edilən gəlirin uçotu. Müştərilərlə müqavilələrdən əldə edilən gəlir mallar və ya xidmətlər üzrə nəzarət Agentliyin həmin malların və ya xidmətlərin müqabilində gözlədiyi ödənişi əks etdirən məbləğdə müştəriyə köçürüləndə tanınır. Müştərilərlə müqavilələrdən əldə edilən gəlir məcmu gəlirlər haqqında hesabatda "Gəlirlər" sətirinin tərkibində tanınır və aşağıdakılardan ibarətdir:

Aşağıdakılar Agentliyin gəlirinə tətbiq edilmir:

- Dəyişkən ödəniş nəzərdə tutan müqavilələr;
- Malların geri qaytarılması hüququ;
- Həcmə görə endirim.

Mühüm maliyyələşdirmə komponenti. Bəzi əməliyyatlar üçün, ödənişin alınması məhsulların və ya xidmətlərin müştəriyə ötürülməsi vaxtı ilə üst-üstə düşməyə bilər.

3 Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

15 sayılı MHBS-ə əsasən, əməliyyat qiymətini müəyyən edərkən, Agentlik pulun zaman dəyərinin təsirini nəzərə alaraq vəd edilmiş ödəniş məbləğinə o halda düzəliş edir ki, müqavilə tərəflərinin razılaşdırdığı (dəqiq və ya nəzərdə tutulmuş şəkildə) ödəniş müddətləri malların və ya xidmətlərin müştəriyə ötürülməsinin maliyyələşdirilməsi nəticəsində müştərinin və ya Agentliyin mühüm fayda əldə etməsini təmin etmiş olsun. Belə hallarda, müqavilə mühüm maliyyələşdirmə komponentini ehtiva etdirir.

Mühüm maliyyələşdirmə komponenti maliyyələşdirmə vədinin müqavilədə aydın şəkildə bəyan edilməsindən və ya müqavilə tərəflərinin razılaşdırdığı ödəniş şərtlərində nəzərdə tutulmasından asılı olmayaraq mövcud ola bilər.

Bu cür əməliyyatlara Agentliyin müştərilərdən avans ödənişi alması halları aid edilə bilər. Lakin Agentliyin müştərilərdən avans ödənişinin əldə edilməsi vaxtı ilə Agentliyin bu müqavilələr üzrə malları transfer etməsi vaxtı arasındakı dövr bir il və ya daha az müddət təşkil etdiyindən, Agentlik 15 sayılı MHBS-də nəzərdə tutulmuş praktiki məqsəduyğun haldan istifadə edərək vəd edilmiş ödəniş məbləğinə düzəliş etmir.

26 oktyabr 2022-ci il - 31 dekabr 2022-ci il tarixləri aralığını əhatə edən dövr üzrə Agentliyin müştərilərə müqavilələrdən əldə edilən gəlirləri olmamışdır.

Müqavilə qalıqları

Müqavilə aktivləri. Agentliyin müştəriyə ötürdüyü mal və ya xidmətlər müqabilində aldığı ödəniş məbləği üçün onun konkret müddətin bitməsindən başqa digər bir səbəbdən (məsələn, müəssisənin gələcək fəaliyyətindən) asılı olan hüququdur. 31 dekabr 2022-ci il tarixinə Agentliyin müqavilə aktivləri mövcud olmamışdır.

Müqavilə öhdəlikləri. Müştəri tərəfindən ödənişi edilmiş (və ya ödənişinin vaxtı çatmış) mal və ya xidmətlərin müştəriyə ötürülməsi ilə bağlı Agentliyin öhdəliyidir. 31 dekabr 2022-ci il tarixinə Agentliyin müqavilə öhdəlikləri mövcud olmamışdır.

İcarələr. Müqavilənin başlanğıcında Agentlik müqavilənin özünün və ya onun tərkibində icarə olub-olmadığını yəni, müqavilənin özündə müəyyən edilmiş aktivin istifadəsi üzrə nəzarət hüququnun, ödəniş qarşılığında müəyyən vaxt müddəti üçün ötürülməsini nəzərdə tutub-tutmadığını qiymətləndirir.

31 dekabr 2022-ci il tarixinə Agentliyin 16 sayılı MHBS-in icbari şəkildə tətbiqinə məruz qala bilən icarə müqavilələri mövcud olmamışdır.

İşçi heyəti ilə bağlı ödənişlər və müvafiq ayırmalar. Əmək haqları, maaşlar, Azərbaycan Respublikasının Sosial Müdafiə Fonduna ayırmalar, ödənilmiş illik məzuniyyət və xəstəliklə bağlı məzuniyyət, mükafatlar və qeyri-monetar faydalar (misal üçün, sağlamlıqla bağlı xidmətlər) Agentliyin işçiləri müvafiq xidmətləri göstərdiyi ildə hesablanır.

Mənfəət vergisi. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsinin 106.1.4-cü maddəsinə əsasən dövlət hakimiyyəti orqanlarının, büdcə təşkilatlarının, yerli özünüidarəetmə orqanlarının və dövlətin adından yaradılan publik hüquqi şəxslərin gəlirləri (sahibkarlıq fəaliyyətindən gəlir istisna olmaqla) vergidən azad edilir. Agentliyin sahibkarlıq fəaliyyətindən əldə etdiyi gəlir üzrə mənfəət vergisi xərci il üzrə mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Digər vergilər. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsinin 199.1-ci maddəsinə əsasən dövlətin adından yaradılan publik hüquqi şəxslər (sahibkarlıq fəaliyyəti məqsədləri üçün istifadə olunan əmlaka görə ödənilməli əmlak vergisi istisna olmaqla) əmlak vergisini ödəməkdən azaddır.

Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsinin 207.1.2-ci maddəsinə əsasən dövlətin adından yaradılan publik hüquqi şəxslərin (sahibkarlıq fəaliyyəti məqsədləri üçün istifadə olunan torpaqlar istisna olmaqla) mülkiyyətində və ya istifadəsində olan torpaqlar torpaq vergisinə cəlb edilmir.

Xarici valyutanın çevrilməsi. Agentliyin funksional valyutası onun fəaliyyət göstərdiyi əsas iqtisadi mühitin valyutası hesab edilir. Agentliyin funksional valyutası və hesabat valyutası Azərbaycan Respublikasının milli valyutası olan Azərbaycan Manatıdır ("AZN").

3 Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Monetar aktiv və öhdəliklər, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının ("ARMB") müvafiq hesabat tarixinə qüvvədə olan rəsmi valyuta məzənnəsinə əsasən hər bir müəssisənin funksional valyutasına çevrilir.

Xarici valyuta ilə əməliyyatların həyata keçirilməsi və ilin sonuna ARMB-nin rəsmi valyuta məzənnəsi ilə xarici valyutada ifadə olunan monetar aktiv və öhdəliklərin hər bir müəssisənin funksional valyutasına çevrilməsi nəticəsində yaranan müsbət və mənfi məzənnə fərqləri mənfəət və zərərə aid edilir.

Kapital investisiyaları daxil olmaqla, xarici valyutada ədalətli dəyərdə qiymətləndirilmiş qeyri-monetar maddələr ədalətli dəyərin müəyyən edildiyi tarixdə qüvvədə olan məzənnə ilə çevrilirlər.

Xarici valyutada ədalətli dəyərdə qiymətləndirilmiş qeyri-monetar maddələr üzrə məzənnə dəyişikliyinə təsiri ədalətli dəyərdən gəlir və ya zərərin bir hissəsi kimi qeyd edilir.

İstifadə edilmiş qüvvədə olan valyuta məzənnələri aşağıdakılardır:

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar. Hazırkı ilkin maliyyə hesabatlarının məqsədləri üçün tərəflər bu halda əlaqəli hesab edilir ki, bir tərəf digər tərəfə nəzarət etmək və ya maliyyə və ya əməliyyat qərarlarının qəbul edilməsində mühüm təsir göstərmək iqtidarında olsun.

Hər bir potensial əlaqəli tərəf münasibətlərini nəzərdən keçirdikdə, diqqət bu münasibətlərin yalnız hüquqi formasına deyil, mahiyyətinə də yönəldilməlidir.

Əlaqəli tərəflər öz aralarında əlaqəli olmayan tərəflərin apara bilmədiyi əməliyyatları həyata keçirə bilər. Bununla yanaşı, əlaqəli tərəflər arasında aparılan əməliyyatların şərtləri, müddətləri və məbləğləri əlaqəli olmayan tərəflər arasında aparılan əməliyyatlarla eyni olmaya bilər. Əlaqəli tərəflərlə aparılan əməliyyatların xarakterinə görə onlar kommersiya cəhətdən müstəqil tərəflər arasında həyata keçirilən əməliyyatların şərtlərinə uyğun hesab edilə bilər.

4 Uçot Siyasətinin Tətbiqi Zamanı Əhəmiyyətli Ehtimallar və Mülahizələr

Növbəti maliyyə ilində aktiv və öhdəliklərin balans dəyərlərinə əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsinə səbəb olan əhəmiyyətli risk yaradan, hesabat tarixində gələcəklə bağlı əsas fərziyyələr və qiymətləndirmə qeyri-müəyyənliliyinin digər əsas mənbələri ilə əlaqədar başlıca ehtimallar aşağıdakı müzakirə olunur.

Agentlik qiymətləndirmə və fərziyyələrini ilkin maliyyə hesabatları hazırlandığı zaman mövcud olan parametrlərə əsaslandırmış və ilkin maliyyə hesabatlarında tanınmış məbləğlər müəyyən edildiyi zaman edilmiş qiymətləndirmə və fərziyyələri istifadə etmişdir. Lakin mövcud olan vəziyyət və gələcək dəyişikliklər haqqında fərziyyələr bazarda baş verən dəyişikliklərdən və ya Agentliyin nəzarəti altında olmayan vəziyyətlərdən asılı olaraq dəyişə bilər.

Həmin dəyişikliklər baş verdiyi zaman Rəhbərliyin fərziyyələrində öz əksini tapır. İlkin maliyyə hesabatlarında əks etdirilən məbləğlərə daha çox təsir göstərən peşəkar mülahizələr və növbəti maliyyə ili ərzində aktiv və öhdəliklərin balans dəyərinə əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsinə səbəb olan ehtimallara aşağıdakılar daxildir:

Bina, avadanlıqlar və qeyri-maddi aktivlərin faydalı istifadə müddəti. Rəhbərlik, bina, avadanlıqların və qeyri-maddi aktivlərin təxmin edilən faydalı istifadə müddətini və müvafiq köhnəlmə xərclərini müəyyən edir.

Bu təxminlər, Agentliyin həmin aktivlər üzrə iqtisadi səmərə əldə etməyi planlaşdırdığı dövrə əsaslanır. Faydalı istifadə müddəti əvvəlki illərdə təxmin edilmiş faydalı müddətdən aşağı olanda rəhbərlik köhnəlmə xərcini artırır.

Faydalı istifadə müddətinə ən azı hər maliyyə ilinin sonunda yenidən baxılması nəzərdə tutulur.

Yuxarıda qeyd olunan şərtlərin və ya təxminlərin hər hansı birində dəyişiklik olarsa, bu, gələcəkdə köhnəlmə dərəcələri üzrə düzəlişlərin aparılmasına gətirib çıxara bilər.

Qeyri-maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi. Bərpa edilə bilinməyən aktivlərin balans dəyərini əks etdirən hadisələr və ya şəraitlərə əsasən rəhbərlik hər bir hesabat tarixində bütün qeyri-maliyyə aktivlərinin mümkün dəyərsizləşməsi üzrə hər hansı göstəricilərin olub-olmamasını müəyyən edir.

4 Uçot Siyasətinin Tətbiqi Zamanı Əhəmiyyətli Ehtimallar və Mülahizələr (davamı)

Bu cür göstəricilərə aşağıdakılar daxildir: Agentliyin biznes planlarında baş verən dəyişikliklər, qeyri-rentabelli fəaliyyətə gətirib çıxaran əmtəə qiymətlərində dəyişikliklər. Agentlikdə qeyri-müəyyən faydalı istifadə müddətinə malik olan qeyri-maddi aktivlər mövcud deyildir. Digər qeyri-maliyyə aktivləri bərpa edilə bilməyən balans dəyərində dair göstəricilərin mövcud olduğu zaman dəyərsizləşmə üzrə yoxlanılır.

Dəyərsizləşmə, aktivin balans dəyəri onun bərpa oluna bilən dəyərindən artıq olduqda yaranır. Bərpa oluna bilən dəyər satış xərclərini çıxmaqla ədalətli dəyər və ya istifadə dəyərinin daha yüksək olanı hesab olunur.

Satış xərclərini çıxmaqla ədalətli dəyər, qeyri-kommersiya əməliyyatlarında oxşar aktivlərin mütləq satışı əməliyyatlarından əldə edilən məlumatlar və ya əlavə satış xərclərini çıxmaqla müşahidə olunan bazar qiymətləri əsasında hesablanır. İstifadə dəyəri diskont edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti modeli ilə hesablanır.

Pul vəsaitlərinin hərəkəti növbəti beş il üzrə büdcədən götürülür və Agentliyin hələ tərəf olmadığı restrukturizasiya əməliyyatlarını və ya yoxlanılan pul vəsaitlərini yaradan vahid aktivinin nəticələrini yaxşılaşdıracaq əhəmiyyətli gələcək investisiyaları daxil etmir.

İlkin maliyyə hesabatlarına dərc edildikdən sonra əlavələr. İlkin maliyyə hesabatlarına dərc edildikdən sonra hər hansı dəyişikliklərin edilməsi üçün bu ilkin maliyyə hesabatlarının dərc edilməsini rəsmiləşdirən Agentliyin rəhbərliyinin təsdiqi tələb olunur. Agentlik növbəti maliyyə ili ərzində hesabatlarda əks etdirilən məbləğlərə və aktiv və öhdəliklərin balans dəyərinə təsir göstərən ehtimallar və mülahizələr irəli sürür. Həmin ehtimallar və mülahizələr müntəzəm olaraq rəhbərliyin təcrübəsinə və digər amillərə, həmçinin rəhbərliyin fikrincə mövcud şəraitə uyğun olaraq əsaslandırılmış gələcək hadisələr üzrə təxminlərə əsasən təhlil edilir. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı rəhbərlik, həmçinin peşəkar mülahizələr və ehtimallar irəli sürür.

5 Yeni və ya Yenidən İşlənmiş Standartların və Onlara Dair Şərhlərin Tətbiqi

Cari ildə Agentlik Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartları Şurası (“BMUSS”) və BMUSS-nın Beynəlxalq Maliyyə Hesabatlarının Şərhləri Komitəsi (“BMHŞK”) tərəfindən qəbul edilmiş, Agentliyin fəaliyyəti üçün münasib olan və 31 dekabr 2022-ci il tarixində bitən il üzrə hesabat dövrünə şamil olunan bütün yeni və yenidən işlənmiş standartları və onlara dair şərhləri qəbul etmişdir. Aşağıdakı düzəlişlər 1 yanvar 2022-ci il tarixindən və ya ondan sonra başlayan illik hesabat dövrlərinə tətbiq edilir.

Maliyyə Uçotunun Konseptual Əsaslarına İstinad – 3 sayılı MHBS-ə edilmiş Düzəliş (2020-ci ilin may ayında dərc edilmiş). Düzəliş 2018-ci ilin mart ayında dərc edilmiş Maliyyə Hesabatlılığının Konseptual Əsaslarına istinad ilə birlikdə, bu düzəlişin tələblərini əhəmiyyətli dərəcədə dəyişmədən, 1989-cu ildə dərc edilmiş Maliyyə Hesabatlarının Hazırlanması və Təqdimatın Əsaslarına edilən istinadin əvəz olunmasını nəzərdə tutur. Şura eyni zamanda, 37 sayılı BMUS və ya 21 sayılı BMHŞK “Təminatlar” çərçivəsində, ayrı olaraq yaranırsa, borclar və şərti öhdəliklər üçün yaranan potensial ‘2 gün’ mənfəət və ya zərərlərindən yayınmaq üçün 3 sayılı MHBS-in tanınma prinsipinə istisna da əlavə etmişdir. Eyni zamanda, Şura Maliyyə Hesabatlarının Hazırlanması və Təqdim Olunması Əsaslarına istinadin əvəz edilməsindən təsirlənməyəcək şərti aktivlər üçün 3 sayılı MHBS-in mövcud təlimatına dair izahlar verməyi qərarlaşdırdı.

Əmlak, Tikili və Avadanlıqlar: Nəzərdə tutulan İstifadədən Əvvəl Daxilolmalar- 16 sayılı BMUS-a edilən düzəlişlər (2020-ci ilin may ayında dərc edilmiş) müəssisələrin əmlak, tikili və avadanlıqların dəyərindən, rəhbərliyin nəzərdə tutduğu qaydada fəaliyyət göstərə bilməsi üçün həmin aktivləri lazımi yerə və şəraitə çatdırarkən istehsal olunan aktivlərin satışından əldə olunan gəlirləri çıxmağı qadağan edir. Bunun əvəzinə, müəssisə bu cür aktivlərin satışından əldə olunan gəlirləri və bu aktivlərin istehsal xərclərini mənfəət və zərər hesabında tanıyır.

Ağır Şərtli Müqavilələr – Müqavilənin Yerinə Yetirilməsinə dair Xərclər – 37 sayılı BMUS-a edilən düzəlişlər (2021-ci ilin may ayında dərc edilmiş) müqavilənin ağır şərtli və ya zərər yaradan olduğunu qiymətləndirərkən müəssisənin hansı xərcləri nəzərə alması barədə düzəlişlər edir. Düzəlişlər “birbaşa əlaqəli xərc yanaşması”nı tətbiq edir. Mal və ya xidmətləri təmin etmək üçün birbaşa müqaviləyə aid olan xərclərə həm artan xərclər, həm də müqavilə fəaliyyətləri ilə birbaşa əlaqəli xərclərin bölüşdürülməsi daxildir.

5 Yeni və ya Yenidən İşlənmiş Standartların və Onlara Dair Şərhlərin Tətbiqi (davamı)

Ümumi və inzibati xərclər birbaşa müqavilə ilə əlaqəli deyil və müqavilə üzrə qarşı tərəf üçün açıq şəkildə ödənilməli olmadıqca istisna olunur.

1 sayılı MHBS "Beynəlxalq Maliyyə Hesabatlılığı Standartlarının İlk dəfə Tətbiqi". 2018-2020-ci il üzrə illik təkmilləşdirmələr çərçivəsində 1 sayılı MHBS-də "Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarının ilk dəfə qəbul edilməsi"ndə dəyişiklik etmişdir. Dəyişiklik ana müəssisənin MHBS-ə keçid tarixinə əsasən, ana müəssisə tərəfindən bildirilən məbləğlərdən istifadə etməklə, məcmu çevirmələr üzrə fərqlərini ölçmək üçün 1 sayılı MHBS-in D16 (a) bəndini tətbiq etməyi seçən bir törəmə müəssisəyə icazə verir. Bu düzəliş 1 sayılı MHBS-in D16 (a) bəndini tətbiq etməyi seçən bir asılı və ya birgə müəssisəyə də tətbiq edilir.

9 sayılı MHBS Maliyyə Alətləri - Maliyyə öhdəliklərinin silinməsi üzrə "10 faiz" dəyərində test üzrə iştirak haqqı. MHBS standartları prosesinə 2018-2020-ci illərdə illik təkmilləşdirmələrin bir hissəsi olaraq, BMUSŞ 9 sayılı MHBS-ə düzəliş etmişdir.

Düzəliş bir müəssisənin yeni və ya dəyişdirilmiş maliyyə öhdəliyinin şərtlərinin ilkin maliyyə öhdəliyinin şərtlərindən əhəmiyyətli dərəcədə fərqli olub olmadığını qiymətləndirərkən əlavə etdiyi haqları aydınlaşdırır.

Bu rüsumlara yalnız borcalan və ya borcverən tərəfindən başqasının adından ödədiyi və ya aldığı haqlar daxil olmaqla borcalanla borc verən arasında ödənilən və ya alınan ödənişlər daxildir. Müəssisə düzəlişi müəssisənin ilk dəfə tətbiq etdiyi illik hesabat dövrünün əvvəlində və ya ondan sonra dəyişdirilmiş və ya mübadilə edilmiş maliyyə öhdəliklərinə tətbiq edir.

"41 sayılı BMUS Kənd Təsərrüfatı" – Ədalətli dəyər ölçmələrində vergi. MHBS standartları prosesinə 2018- 2020-ci illərdə illik təkmilləşdirmələrin bir hissəsi olaraq, BMUSŞ 41 sayılı BMUS Kənd Təsərrüfatı Standartına dəyişiklik etmişdir. Dəyişiklik 41 sayılı BMUS-un 22-ci bəndində müəssisələrin, 41 sayılı BMUS çərçivəsində aktivlərin ədalətli dəyərini ölçərkən vergitutma üçün pul axınlarını istisna etməsi tələbini aradan qaldırır.

Bu düzəlişlərin Agentliyin ilkin maliyyə hesabatlarına təsiri yoxdur.

6 Yeni Uçot Qaydaları

İlkin maliyyə hesabatlarının təsdiq olunduğu tarixdə, qüvvədə olma tarixindən əvvəl Agentlik tərəfindən qəbul edilmiş Standartlar və Şərhlər istisna olmaqla, aşağıdakı Şərhlər dərc edilmiş, lakin hazırda qəbul edilməmişdir.

17 sayılı MHBS "Sığorta müqavilələri" 2017-ci ilin may ayında verilmiş və 4 sayılı MHBS "Sığorta müqavilələri"ni əvəz edir. Yeni standart sığorta müqavilələrinin tanınması, ölçülməsi, təqdim edilməsi və açıqlanması prinsiplərini müəyyən edir. Müəssisə buraxdığı təkrarsığorta müqavilələri də daxil olmaqla sığorta müqavilələrinə; əlində olan təkrarsığorta müqavilələrinə; imtiyazlı iştirak xüsusiyyətləri ilə buraxdığı investisiya müqavilələrinə; müəssisənin bağladığı sığorta müqavilələrinə 17 sayılı MHBS "Sığorta müqavilələri"ni tətbiq etməlidir.

17 sayılı MHBS, 1 yanvar 2023-cü il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvədədir. 15 sayılı MHBS "Müştərilərlə Müqavilələrdən Əldə Edilən Gəlir" və 9 sayılı MHBS "Maliyyə Alətləri" standartları ilə birlikdə icazə verilir.

Öhdəliklərin təsnifatına aydınlıq gətirilməsi ilə bağlı 1 sayılı BMUS üzrə Düzəlişlər (2020-ci il yanvar ayında dərc edilmiş). Düzəlişlər öhdəliklərin 1 sayılı BMUS-a əsasən, hesabat tarixinə müqavilə razılaşmaları üzrə təsnifatına daha ümumi yanaşma təklif edir. Öhdəliklərin cari və uzunmüddətli olmaqla təsnifatı üzrə düzəlişlər (1 sayılı BMUS üzrə Düzəlişlər) aktiv, öhdəlik üzrə gəlirlərin və ya xərclərin tanınma müddətinə və ya məbləğinə, eləcə də bu anlayışlar üzrə müəssisənin təqdim etdiyi açıqlamalara deyil, yalnız öhdəliklərin maliyyə vəziyyəti haqqında ilkin hesabatdakı təqdimatına təsir edir.

Düzəlişlər 1 yanvar 2023-cü il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvədədir və retrospektiv şəkildə tətbiq olunmalıdır. Düzəlişlərin erkən tətbiqinə icazə verilir. Yuxarıda başqa cür göstərilmədiyi halda, yeni standartlar və şərhərin Agentliyin ilkin maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsiri gözlənilmir.

7 Pul Vəsaitləri və Onların Ekvivalentləri

	31 dekabr 2022-ci il
AZN ilə ifadə edilmiş bank qalıqları	994,250
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	994,250

31 dekabr 2022-ci il tarixinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri "Azərpoçt" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətində saxlanılır.

8 Bina, Avadanlıq və Qeyri-Maddi Aktivlər

	Proqram təminatı və lisenziyalar	Cəmi bina, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər
26 oktyabr 2022-ci il (fəaliyyətə başlama) tarixinə dəyər	-	-
Əlavələr	144	144
31 dekabr 2022-ci il tarixinə dəyər	144	144
26 oktyabr 2022-ci il (fəaliyyətə başlama) tarixinə yığılmış köhnəlmə	-	-
Köhnəlmə xərci	-	-
31 dekabr 2022-ci il tarixinə yığılmış köhnəlmə	-	-
31 dekabr 2022-ci il tarixinə xalis qalıq dəyəri	144	144

9 Digər Öhdəliklər

	31 dekabr 2022-ci il
Vergilər və sosial ödənişlər üzrə öhdəliklər	3,706
Cəmi digər öhdəliklər	3,706

10 Dövlət Büdcəsi ilə Hesablaşmalar

10 noyabr 2022-ci il tarixində Azərbaycan Respublikasının Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi və "İnformasiya Kommunikasiya Texnologiyaları Agentliyi" publik hüquqi şəxs arasında imzalanan "Dövlət adından yaradılan publik hüquqi şəxsə dövlət büdcəsi hesabına məqsədli vəsaitlərin ödənilməsi üzrə" müqaviləyə əsasən Agentliyə 1,000,000 AZN vəsait ayrılmışdır. Azərbaycan Respublikasının Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi tərəfindən bank hesabına köçürülmüşdür. Agentlik bu vəsaiti "Maliyyə Vəziyyəti haqqında İlkin Hesabat"da Dövlət büdcəsi ilə hesablaşmalar bölməsində tanımışdır.

11 İnzibati xərclər

	26 oktyabr 2022-ci il (fəaliyyətə başlama) tarixindən 31 dekabr 2022-ci il tarixinədək olan dövr
İşçilərlə bağlı xərclər	9,223
Ofis xərcləri	89
Cəmi ümumi və inzibati xərclər	9,312

12 Təəhhüdlər və Şərti Öhdəliklər

Məhkəmə prosedurları. Müəyyən dövrlərdə və əməliyyatların normal gedişi zamanı Agentliyə qarşı iddialar irəli sürülə bilər. Rəhbərlik öz ehtimallarına və Agentliyin mütəxəssislərinin məsləhətinə əsasən iddialarla bağlı heç bir əhəmiyyətli zərərin yaranmayacağını hesab edir və müvafiq olaraq, bu ilkin maliyyə hesabatlarında heç bir ehtiyat yaradılmamışdır.

Vergi qanunvericiliyi. Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez baş verə bilən dəyişikliklərə məruz qalır. Agentliyin əməliyyatlarına və fəaliyyətinə tətbiq edilən bu cür qanunvericiliyə dair Rəhbərliyin şərtlərinə müvafiq orqanlar tərəfindən etiraz edilə bilər. Vergi orqanları tərəfindən vergi ödəyicisinin son üç təqvim ilindən çox olmayan fiskal fəaliyyət dövrü yoxlanıla bilər.

12 Təəhhüdlər və Şərti Öhdəliklər (davamı)

Xüsusi hallarda yoxlama daha artıq dövrləri əhatə edə bilər. Agentliyin rəhbərliyi hesab edir ki, onun tərəfindən müvafiq qanunvericiliyin şərhü düzgündür və vergi, valyuta və gömrüklə bağlı Agentliyin mövqeləri qorunacaq və Agentliyin potensial vergi öhdəlikləri hazırkı ilkin maliyyə hesabatlarında qeydə alınmış məbləğlərdən artıq olmayacaqdır. Müvafiq olaraq, 31 dekabr 2022-ci tarixinə potensial vergi öhdəlikləri üzrə hər hansı ehtiyat yaradılmamışdır.

13 Əlaqəli Tərəflərlə Qalıqlar və Əməliyyatlar

Baş rəhbərlik üzvlərinə ödənişlər

Agentliyin baş rəhbərlik üzvlərinə Agentliyin İdarə Heyətinin Sədri vəzifəsini müvəqqəti icra edən şəxs daxildir. Baş rəhbərlik heyəti təsdiqlənmiş əmək haqqı cədvəlinə uyğun olaraq Agentlik tərəfindən əmək haqqı və mükafatlarla təmin edilir. Baş rəhbərlik üzvlərinə ödənişlər aşağıdakı cədvəldə göstərilmişdir:

26 oktyabr 2022-ci il
(fəaliyyətə başlama)
tarixindən 31 dekabr 2022-ci il
tarixinədək olan dövr

Qısamüddətli ödənişlər - əmək haqları və mükafatlar	8,938
---	-------

14 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi

Agentliyin adi fəaliyyət gedişində məruz qala biləcəyi əsas maliyyə risk likvidlik riskidir.

Likvidlik riski. Likvidlik riski aktiv və öhdəliklərin geri ödənilmə tarixlərinin uyğun gəlmədiyi hallarda mövcud olur. Agentliyin 31 dekabr 2022-ci il tarixinə likvidlik qəpi üzrə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilmişdir:

	1 ayadək	1 aydan 1 ilədək	1 ildən artıq	Cəmi
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	994,250	-	-	994,250
	<u>994,250</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>994,250</u>
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ				
Digər öhdəliklər	-	3,706	-	3,706
	<u>-</u>	<u>3,706</u>	<u>-</u>	<u>3,706</u>
31 dekabr 2022-ci il tarixinə xalis likvidlik qəpi	994,250	(3,706)	-	990,544
31 dekabr 2022-ci il tarixinə məcmu likvidlik qəpi	994,250	990,544	990,544	

15 Maliyyə Alətlərinin Ədalətli Dəyəri

Ədalətli dəyərin qiymətləndirilməsi nəticələri aşağıda göstərilədiyi kimi ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələrinə görə təhlil edilir:

- 1-ci səviyyəyə oxşar aktiv və öhdəliklər üçün fəal bazarlarda kotirovka olunan qiymətlərlə qiymətləndirmələr (təshih edilməmiş)
- 2-ci səviyyəyə aktiv və ya öhdəlik üçün birbaşa (yəni, qiymətlər) və ya dolayısı ilə (yəni, qiymətlərdən yaranan) müşahidə edilə bilən ilkin əhəmiyyətli məlumatların istifadə edildiyi qiymətləndirmə üsulları vasitəsilə əldə edilən qiymətləndirmələr və

15 Maliyyə Alətlərinin Ədalətli Dəyəri (davamı)

- 3-cü səviyyəyə müşahidə edilən bazar məlumatlarına əsaslanmayan qiymətləndirmələr (müşahidə edilməyən ilkin məlumatlar) daxildir.

Maliyyə alətlərini ədalətli dəyərlə qiymətləndirmə iyerarxiyalarına bölmək üçün rəhbərlik peşəkar mülahizələr irəli sürür.

Ədalətli dəyərlə qiymətləndirmə üçün əhəmiyyətli dərəcədə düzəlişlər tələb edən müşahidə edilə bilən məlumatlardan istifadə edildikdə, bu qiymətləndirmə 3-cü Səviyyəyə aid edilir. İstifadə edilən məlumatların əhəmiyyətliliyi bütövlükdə ədalətli dəyərin qiymətləndirilməsi ilə ölçülür.

31 dekabr 2022-ci il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında ilkin hesabatda ədalətli dəyərdə tanınan maliyyə alətləri mövcud olmamışdır.

Ədalətli dəyərlə qiymətləndirilməyən, lakin ədalətli dəyəri açıqlanan aktiv və öhdəliklər

Üç aydan artıq ödəmə müddəti olan aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri belə maliyyə aktivlərinin ödəmə müddətlərinin nisbətən qısa olması ilə əlaqədar olaraq təxminən onların ədalətli dəyərini əks etdirir. Sair maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri oxşar kredit riskinə və ödəmə müddətinə malik olan yeni alətlər üçün ilin sonuna müvafiq bazar dərəcələri ilə diskontlaşdırılmış gələcək pul axınlarının cari dəyəri kimi hesablanır.

Rəhbərlik hesab edir ki, ilkin maliyyə hesabatlarında tanınmış maliyyə aktiv və öhdəliklərinin balans dəyəri təxminən onların ədalətli dəyərində bərabərdir və ədalətli dəyər iyerarxiyasının 2-ci Səviyyəsinə aid edilmişdir.

16 Hesabat Tarixindən Sonrakı Hadisələr

Hesabat tarixindən hazırkı ilkin maliyyə hesabatlarının dərc edilməsi tarixinədək olan dövr ərzində açıqlama üçün heç bir əhəmiyyətli hadisə baş verməmişdir.